

Макаренко О.Ю.,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри державно-
правових дисциплін та безпеки
життєдіяльності КННІ,
Донецький державний університет
внутрішніх справ,
(м. Кривий Ріг, Україна)

Мезенцева Ю.В.,

студентка 3 курсу,
Криворізький навчально-науковий
інституту
Донецького державного
університет внутрішніх справ
(м. Кривий Ріг, Україна)

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Сектор безпеки та оборони є ключовим елементом державної системи, що забезпечує суверенітет, територіальну цілісність та стабільність країни [1]. В умовах повномасштабної збройної агресії проти України питання формування та реалізації ефективної державної політики в цій сфері набуло критичної ваги. Виклики воєнного часу потребують не лише швидкого реагування, але й стратегічного переосмислення підходів до безпеки, модернізації збройних сил, зміцнення обороноздатності, а також ефективної взаємодії між усіма інституціями сектору [2].

На сучасному етапі перед Україною стоїть завдання не просто адаптувати державну політику до нових умов, а й створити цілісну, скоординовану систему управління сектором безпеки й оборони, яка відповідатиме сучасним загрозам та стандартам євроатлантичної інтеграції [3]. Це передбачає глибокий аналіз як теоретичних засад формування політики, так і практичних механізмів її реалізації [4].

Формування державної політики в секторі безпеки та оборони є складним процесом, який потребує інтеграції теоретичних знань, наукових підходів та практичних інструментів [5]. В умовах глобальної нестабільності, гібридних загроз і повномасштабної війни це питання набуває особливої ваги [6]. Для забезпечення національної безпеки та ефективної оборони необхідно формувати державну політику, яка базується на системному аналізі, стратегічному прогнозуванні та чіткому нормативному регулюванні [5].

Одним із ключових елементів теоретичної бази є розуміння сутності державної політики. Вона розглядається як цілеспрямована діяльність держави щодо прийняття рішень та впровадження механізмів їх реалізації з метою досягнення певних публічних інтересів [4]. У секторі безпеки та

оборони така політика охоплює заходи з протидії загрозам, забезпечення обороноздатності, організації взаємодії між безпековими структурами та формування стійкої безпекової архітектури [3].

Таким чином, теоретико-методологічне підґрунтя державної політики в секторі безпеки та оборони включає комплекс наукових підходів, що дають змогу забезпечити системність, ефективність і стратегічну сталість управлінських рішень у сфері захисту національних інтересів [5].

Сучасний стан державної політики у сфері безпеки та оборони України визначається умовами широкомасштабної збройної агресії Російської Федерації, що триває з 2014 року і загострилася у 2022 році [6]. У цих умовах державна політика зазнала кардинальних змін, ставши пріоритетним напрямом державного управління. Головними завданнями стали забезпечення обороноздатності, ефективне функціонування сектору безпеки, адаптація до стандартів НАТО та посилення взаємодії з міжнародними партнерами.

Нормативно-правове підґрунтя політики формують Конституція України, Закон «Про національну безпеку України» (2018), Закон «Про оборону України», Воєнна доктрина, Стратегія національної безпеки (2020), Стратегія воєнної безпеки, Стратегія кібербезпеки та інші документи [1]. Вони визначають основні принципи, суб'єкти, механізми та пріоритети у сфері безпеки та оборони. У 2018 році в Україні запроваджено нову модель управління сектором безпеки відповідно до євроатлантичних стандартів, що передбачає демократичний цивільний контроль, прозорість та підзвітність [4].

Інституційну основу реалізації політики становлять Президент України як Верховний Головнокомандувач, Верховна Рада, Кабінет Міністрів, Рада національної безпеки і оборони, Міністерство оборони, Генеральний штаб ЗСУ, Служба безпеки України, Національна гвардія, розвідувальні та спеціальні служби. Їхня взаємодія регулюється правовими актами, але на практиці часто виникають проблеми з координацією, дублюванням функцій та відсутністю чіткої вертикалі управління [3].

Суттєвим досягненням останніх років стало посилення міжнародної підтримки — Україна отримує військову, технічну, фінансову допомогу від країн-партнерів, бере участь у багатосторонніх безпекових ініціативах, а також наблизилася до набуття членства в НАТО [2]. Водночас актуальними залишаються проблеми матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил, прозорості оборонних закупівель, кадрового управління, а також реформування СБУ відповідно до демократичних стандартів [5].

Окрему увагу слід приділити загрозам кібербезпеці, які дедалі частіше супроводжують традиційні форми агресії. Держава розробляє відповідні політики та стратегії, однак ефективність їх реалізації потребує значного посилення як на рівні законодавства, так і інституційної спроможності [6].

Отже, сучасна державна політика у сфері безпеки та оборони України має стратегічне спрямування та достатньо широку нормативну основу, однак її реалізація потребує подальшого вдосконалення: покращення координації між структурами, ефективного використання ресурсів, прозорості

управлінських процесів та підвищення рівня професійної підготовки кадрів у секторі безпеки.

Список використаних джерел:

1. Бутенко О.І. Теорія та практика державної політики в секторі безпеки / О. І. Бутенко. К. Наукова думка, 2017.
2. Стратегія національної безпеки України. К.: 2020.
3. Стратегічна оборонна документація: аналіз та перспективи / О.Л. Петрів. Львів: Видавництво ЛНУ, 2019.
4. Конституція України. К., 1996.
5. Листопад О.Ю. Інституційні проблеми управління безпекою: сучасний стан і реформи.
6. Кібератаки як частина сучасної гібридної війни / О.Л. Березовський. К. Академія, 2020.